

"כשחיים במלחמת קיום יומיומית, הדבר האחרון שעצמאים חושבים עליו זה פנסיה"

בעבוד עשרות אלפי עצמאים בישראל, חוק פנסיה חובה שנכנס השנה לתוקף אינו רלוונטי • אם לא צברו בעצמם חיסכון או נכסים, הם גידונים לחיות בפנסיה מקצבה של 2,300 שקל בחודש • "אמשיך לעבוד עד שאיאלץ להפסיק", אומר אחד מהם • כתבה שלישית בסדרה

רקות אחרי שאפסיק לעבוד, כי אין ברירה, צריך להתפנס", הוא אומר. "החלטתי להיהרר לעצמאי כי לא רציתי להכות לועזי העובד דים כדי להתקדם, אבל אז אף אחד לא דיבר על פנסיה".

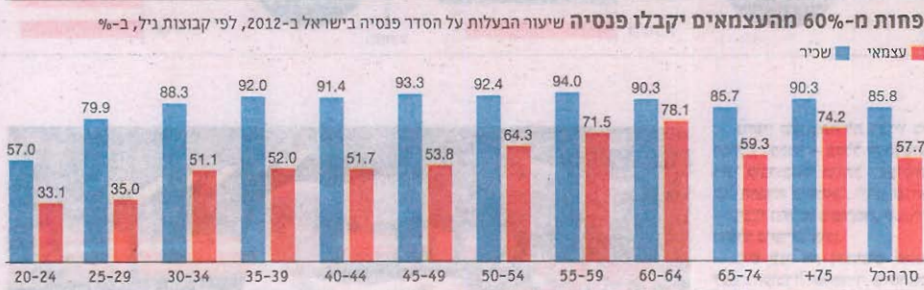
כנינו ללנוני, ר' דוקא חשב על העתיד, וגם עשה. הוא קנה שתי דירות, שאותן הוא משכיר תמורת 8,000 שקל בחודש. "הבעיה עם החוק הקיים היא שאם יש לך פנסיה של 40 אלף שקל, אתה מקבל קצב בת זקנה כבר בגיל 67, אבל אם יש לך שתי דירות שנתנות לך 8,000 שקל בחודש – אתה לא מקבל קצב בת זקנה עד גיל 70", הוא מסביר. "יותר מזה, מכיוון שאני ממשיך לעבוד והשכר שלי גבוה מ-5,740 שקל – אני גם ממשיך לשלם ביטוח לאומי. הייתי אמור לקבל מהמדינה לפחות 1,500 שקל בחודש כקצבת זקנה. במקום זה לא רק שאני לא מקבל, אני עוד ממשלם 1,800 שקל לביטוח לאומי. הבסוף הזה גודל ממני, זה מגיע ל-50 אלף שקל בשלוש שנים לפחות".

למרות הכסף, ר' יודע שמצב בו טוב יחסית לעצמאים אחרים בגילו. "מי שאין לו דירות או נכסים, יש לו בעיה רצינית. הוא חושב מה יקנה קורה – תרופות או לחם, ואני מכיר אנשים כאלה. אמתנו הפרה החוללת של המשק, אני משלם ביטוח לאומי 48 שנה, ולא אקבל אפילו חצי בחודש".

קצבת זיקנה דיפרנציאלית

הפתרון לאפליית העצמאים המבוגרים לפי ר', הוא בהענקת קצבת זקנה דיפרנציאלית. "ומב" חן צריך להיות מבחן הכנסה", הוא אומר. "אם יש לך 20 אלף שקל נטו בחודש – לא תקבל, אבל אחרים יקבלו יותר. גם לא צריכה להיות הפרדה בין שכירים לעצמאים. מה שהגנה כלולה בחוק פנסיה חובה המוגבלת היא 26%. ואולם גם בגיל צעיר יותר, בקבוצת הגיל 55-59, שאינה כלולה בחוק פנסיה חובה המוגבלת, 15 אלף איש, 29%, הם ללא הסדר פנסיה".

ר' (68) הוא מורה לנהיגה ממרכז הארץ, שעובד כבר 40 שנה. בעבר היה שכיר בחברת גרולה. "סביר להניח שאמת עשר

מקור: הלמ"ס

קשיש עובד בחנות כלי בית, בסניפפור צילום: בלומברג

כשרוב העצמאים חיים במלחמת קיום יומיומית, הרבה האחרון שהם חושבים עליו זה הפנסיה".

השנה נכנס לתוקף חוק פנסיה חובה לעצמאים.

"למי שמתחיל עכשיו את דרך זה החוב. זה יקבע כלל שחייב את העצמאים להביא בחשבון את עניין הפנסיה. הם לא יוכלו להימנע מעניין זה כמו שאני עשיתי. אבל לאדם בגילי אני לא יודע כמה ההפרשה תהיה רלוונטית".

"גוזלים ממני כסף"

רבים מהעצמאים בני 55 ויותר יתמודדו, או כבר מתמודדים, עם משבר כלכלי בעת זקנה, אם לא יצברו הסכונות הנכסים. 21% מהעצמאים בישראל בני 60-64 אינם בעלי הסדר פנסיה, וכמוהם גם 41% מבני 64-75. מעל גיל 75 שיעור העצמאים הסרי הפנסיה הוא 26%. ואולם גם בגיל צעיר יותר, בקבוצת הגיל 55-59, שאינה כלולה בחוק פנסיה חובה המוגבלת, 15 אלף איש, 29%, הם ללא הסדר פנסיה.

ר' (68) הוא מורה לנהיגה ממרכז הארץ, שעובד כבר 40 שנה. בעבר היה שכיר בחברת גרולה. "סביר להניח שאמת עשר

רטיבו שכולל חיסכון פנסיוני, הרבה שנים חייתי בהשדרות, ואם היה לי כסף מיותר השקעתי אותו בחוזה בעסק, ולא בחיסכון. אתה יודע, ובכל זאת מרויח את המחשבה הזאת. אני חושב שרוב העצמאים פועלים ככה. בקונטס סלציה הנוכחית, כשאתה עצמאי, אתה מועל בסביבה שאינה עוררת לעצמאים – אלא רק פוגעת בהם.

הפתרונות

קצבת זקנה מגיל 67 גם לעצמאי עובד, חינוך פיננסי והעלאת קצבת הזקנה

היות שעצמאי בן 60 שלא יכול לעבוד יותר בעסק שלו לא יקבל דמי אבטלה נכון שאיש לא מקבל דמי אבטלה אחי רי גיל 67, אבל יש להעניק אותם למי שזקוק להם גם בשנים הקודמות ליציאה לפנסיה. סיוע לעצמאים לשוב למעגל העבודה, ולא פחות חשוב כדי למנוע זקנה בעוני. כמו כן, ראוי להמרינה תציע חינוך פיננסי לעצמאים כבר מגיל צעיר, כדי שידעו לכלכל את צעדיהם בתבונה בעבוד העתיד".

חיים בהשדרות

מקור: החוסר לביטוח לאומי, תוני 2014

ההפסיק לעבוד באופן יזום, אלא רק כשאילץ לעשות זאת, ואני מקווה שזה לא יקרה. כל עוד כר חי במנות, אמשיך לעבוד – גם כי אני נהנה, וגם כי אני לא יכול להסתמך על הפנסיה".

למה בעצם לא תהפוך את הפנסיה ל"חשבתי על זה תמיד. כל אדם עם שכל והיגיון חושב על העתיד, אבל זה לא הניע אותי לצעד אופי"

לי נתח פנסיוני ועיד מתקופתי כשכיר, אבל לא אוכל להסתמך עליו כבוא היום".

כשהוא נשאל מה הוא מתכוון לעשות לעת זקנה הוא עונה: "שאלה טובה. יש לי קצת רור", הוא אומר. "אבל ברור לי שאם אוקצק להן הן יספיקו לשנתיים-שלוש".

הפתרון של לנוני הוא להמשיך לעבוד: "אני עצמאי ולא מתכוון

טלי חרותי סובר

בנוגד לשכירים, שנהנים מחוק פנסיה חובה מאז 2008 – מאות אלפי עצמאים בישראל לא יוכלו להשתדל על יציאה לפנסיה. מתוך 429 אלף עצמאים, רק 58% הם בעלי הסדר פנסיה – כך על פי נתונים שעיבד ד"ר רובי נתנוז בעבודת ארגון העצמאים להב. התיקון לחוק פנסיה חובה, שנכנס לתוקף בינואר, מחייב כל עצמאי להפריש לפנסיה 4.45% מ-12.55% על פי הכנסתו, כש-35% מכרסם במס. בעוד בעבוד עצמאי צעירים מרוב בחוק מצוין שימצע עוני בקונטס, בעבוד המבוגרים הוא כבר אינו רלוונטי. גם חוק מכיר בכך, ומעל גיל 55 חובת ההפרשה על פי החוק החדש אינה קיימת.

אחר מזה הוא דיניאל לנוני (65), בעל חנות דן ארטס להפי קת אירועים עסקיים, שהיה רוב חייו עצמאי, למעט חמש שנים שבתו עבד כשכיר. "אין לי פניסיה, כי בכל שנות עצמאותי לא חסכתי", הוא מספר. "אמנם יש

רועי כהן, נשיא ארגון העצמאים להב, שהיה דורח והיה שמאחורי חוק פנסיה חובה לעצמאים, מכיר באותה קבוצת עצמאים מבוגרים שהחוק כבר לא יעזור להם.

"ראיתי, צריך להעלות את קצבאות הזקנה לכלל הקשישים בישראל, בין אם הם עצמאים ובין אם הם שכירים, והרבה זה צריך לעלות ברמה הלאומית", הוא אומר. "במקביל, אנחנו מועלים להרחבת רשת הביטוחן הסוציאלית כרוק בעבוד מי שלא ייחגו מאותו חוק. כך למשל, אני